

PRENTSA OHARRA
PRENTSA-OHARRA**EUSKO JAURLARITZAKO ONGIZATE, GAZTERIA ETA ERRONKA
DEMOGRAFIKOAREN SAILAK ETA AUBIXA FUNDAZIOAK
MENDEKOTASUN- ETA DESGAITASUN-EGOEREN AURREAN ERABAKIAK
HARTZEKO LEHEN GIDA AURKEZTU DUTE**

- Argitalpenak modu errazean azaltzen du zer tresna dauden gai pertsonalak, ekonomikoak eta sanitarioak prest uzteko, baldin eta, aurrerago, pertsona batek ezin badu adierazi bere borondatea narriadura kognitibo, gaixotasun, istripu edo beste edozein kalteberatasun-egoera dela eta.
- Gida berria paperean banatuko da, eta sailaren webgunean ere eskuragarri egongo da, ahalik eta pertsona gehienek eskuratu ahal izan dezaten.

Donostia, 2026/03/16

Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoaren Sailak eta Aubixa Fundazioak eskubideen lehen gida aurkeztu dute, pertsonen mendekotasun- eta desgaitasun-egoeretarako alde aurretik har ditzaketen erabakietan zentratua.

Argitalpena informazio argia, eskuragarria eta erabilgarria emateko pentsatuta dago, norberaren borondatea nola babestu jakiteko eta etorkizunean eskubide pertsonalak, ondarezkoak eta sanitarioak errespetatzen direla ziurtatzeko. Era berean, prebentzio-botereari eta aurretiazko borondateei modu funtsezkoan heltzen die, eta azpimarratzen du 2021az geroztik ezin dela pertsona bat lege desgaitu, baizik eta legeak laguntzak aurreikusten dituela erabakiak hartzeko, betiere haren eskubideak eta protagonismoa zainduz.

Ekimen hau prebentzio-borondatearekin eta borondate pedagogikoarekin sortu da: herritarrei erabakiak hartzen laguntzea, ondo dagoen bitartean, garaiz, informazio nahikoarekin eta lasaitasunez. Argitalpenak modu errazean azaltzen du zer tresna dauden gai pertsonalak, ekonomikoak eta sanitarioak prest uzteko, baldin eta, aurrerago, pertsona batek ezin badu adierazi bere borondatea narriadura kognitibo, gaixotasun, istripu edo beste edozein kalteberatasun-egoera dela eta. Gidak gogorarazten du aurrea hartzeak, pertsona babesteaz gain, zalantzak, izapide konplexuak eta estres-egoerak saihesten dituela familia- eta zaintzaile-ingurunean.

Eduki nagusien artean, gidak, lehenik eta behin, prebentzio-ahalordea zehazten du, hau da, gai pertsonalen eta ondare-gaien kudeaketan laguntza emango duten konfiantzazko pertsona bat edo batzuk izendatzeko aukera ematen duen notario-dokumentu bat. Bigarrenik, aurretiazko borondateen edo bizi-testamentuaren dokumentua azaltzen du. Dokumentu horretan, pertsona bakoitzak idatziz utz dezake bizitzaren amaieran zer zainketa mediko jaso nahi dituen edo ez, eta osasun-ordezkarri bat izenda dezake. Gainera, testuak azpimarratzen du bi dokumentuak aldatu edo ezeztatu daitezkeela

erabakitzeko gaitasuna dagoen bitartean, eta horri buruz hurbileko ingurunearekin eta profesional soziosanitarioekin hitz egitea gomendatzen du.

Gida herritar guztiei zuzenduta dago, baina garrantzi berezia du adinekoentzat, desgaitasuna duten pertsonentzat, haien familientzat, zaintzaileentzat eta gizarte-, osasun- edo komunitate-eremutik laguntzen dutenentzat. Izan ere, dokumentuak gomendio espezifikoak jasotzen ditu senide eta zaintzaileentzat, garaiz hitz egiten laguntzeko, pertsonaren autonomia errespetatzeko eta haren borondatearen eta ongizatearen arabera jarduteko. Dokumentuak behar bezala erregistratzearen garrantziari buruzko informazioa ere ematen du, eta eskuragarri dauden beste gizarte-baliabide eta -prestazio batzuei buruzko orientazioa ematen du.

Argitalpen honekin, Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoaren Sailak indartu egiten du gizarte informatuago, zaintzaileago eta pertsona guztien duintasuna gehiago errespetatzen duen gizarte batekin duen konpromisoa. Sailak berak gizarte-zerbitzuetan, mendekotasunean, ekintza boluntarioan edo telelaguntzan lan egiten du, ongizatearen eta gizarte-kohesioaren estrategia zabal baten barruan.

Aubixa Fundazioaren ekarpena bereziki esanguratsua da proiektu honetan. Fundazioak zahartzeari modu integralean heltzeko eta arreta osoa jasotzeko eskubidea gauzatzeko lan egiten du, zahartzearekin, belaunaldien arteko itunarekin, Alzheimerrarekin eta beste gaixotasun neurodegeneratibo batzuekin lotutako ekimenak sustatuz. Gainera, hainbat profiletatik datorren ezagutza biltzen eta aktibatzen du — hala nola medikuntza, erizaintza, arkitektura, psikologia, abokatutza, ikerketa, komunikazioa edo gizarte-lana —, eta zahartzaroan giza eskubideei, autonomiari eta bizitza beteari buruzko gizarte-sentsibilizazioko ekintzak garatzen ditu.

Gida honen izateko arrazoia informazio juridiko edo administratibo hutsa baino gehiago da. Autonomia pertsonala indartzeko, gizabanako bakoitzaren borondatea babesteko, tratu ona bultzatzeko eta komunitatea eraikitzeko tresna bat da. Erabaki horiei buruz normaltasunez hitz egiteak, eskubideak ezagutzeak eta alde aurretik planifikatzeak ongizate kolektiboan laguntzen du, pertsonen segurtasun eta lasaitasun handiagoz bizitzeko aukera ematen dielako, eta beren ingurukoek egoera zailei babes handiagoz, ziurgabetasun gutxiagorekin eta beren nahiekiko errespetu handiagoarekin aurre egiteko aukera ematen dielako. Dimentsio komunitario hori bereziki garrantzitsua da zahartzen ari den eta duintasuna, parte-hartzea eta zaintzak erdigunean jarri nahi dituen gizarte honetan.

Gida berria paperean banatuko da, eta Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoaren Sailaren webgunean ere eskuragarri egongo da, ahalik eta pertsona gehienek eskuratu ahal izan dezaten. Era berean, argitalpenak erreferentziazko baliabide praktikoa bihurtu nahi du, aurrerapenaren, eskubideen eta zainketen kultura sustatzeko, bereziki adinekoen eta desgaitasunen bat duten pertsonen artean, baina gizarte osoarentzat baliagarria den mezua batekin: garaiz erabakitzea norberaren bizitza, ahotsa bera eta inguruko pertsonen ongizatea babesteko modua bat da.

